

Проф. др СЛОБОДАН Н. СВОРЦАН
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ КРАГУЈЕВАЦ

ПРЕДМЕТ УГОВОРА

II

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
КРАГУЈЕВАЦ, 2007.

Др Слободан Н. Сворцан
редовни професор Правног факултета у Крагујевцу

ПРЕДМЕТ УГОВОРА

прво издање

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
КРАГУЈЕВАЦ, 2007. година

ПРЕДМЕТ УГОВОРА

прво издање

Рецензенти

Др Гордана Станковић
редовни професор Правног факултета у Нишу

Др Зоран Миладиновић
ван. професор Правног факултета у Нишу

Издаје

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ

За издавача

Проф. др Душица Палачковић
декан Правног факултета у Крагујевцу

Уредник

Ленка Сворцан

Лектура и коректура

Александар Сворцан

Дизајн корица и прелом:

Димитрије Милић

Штампа

"КВАРК", Краљево

Тираж

500 примерака

САДРЖАЈ

УВОД	5
ГЛАВА I	
ПОЈАМ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	7
I. ОПШТА РАЗМАТРАЊА	7
II. ПОЈЕДИНЕ КОНЦЕПЦИЈЕ О ПОЈМУ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	7
III. ОДРЕЂИВАЊЕ ПОЈМА ПРЕДМЕТА УГОВОРА И ПРЕДМЕТА И САДРЖИНЕ ОБЛИГАЦИОНОГ ОДНОСА	12
1. ОПШТА РАЗМАТРАЊА	12
2. СТРУКТУРА ОБЛИГАЦИОНОГ ОДНОСА	15
3. ЧИНИДБЕ	17
а) ОПШТЕ НАПОМЕНЕ	17
б) ВРСТЕ ЧИНИДБИ	18
Позитивне и негативне чинидбе	18
Примарне и секундарне чинидбе	20
Главне и споредне чинидбе	21
Тренутне и трајне чинидбе	21
Дељиве и недељиве чинидбе	22
Личне и неличне чинидбе	23
Индивидуално одређене и генеричне чинидбе	24
в) СТРУКТУРА ЧИНИДБЕ	25
IV. ПОЈАМ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	25
V. ОСВРТ НА ПОЈЕДИНА СХВАТАЊА О ПОЈМУ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	27
VI. ПРЕДМЕТ УГОВОРА И КАУЗА	30
1. ПОЈЕДИНА СХВАТАЊА КАУЗЕ	31
2. РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ ПРЕДМЕТА И КАУЗЕ УГОВОРА	32
ГЛАВА II	
ЗНАЧАЈ ПРЕДМЕТА УГОВОРА И ЊЕГОВЕ ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	36
I. ЗНАЧАЈ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	36
II. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	38
ГЛАВА III	
ОДРЕЂЕНОСТ ПРЕДМЕТА	40
I. ОПШТА РАЗМАТРАЊА	40

II. ОДРЕЂЕНОСТ ПРЕДМЕТА ПОСМАТРАНА СА АСПЕКТА ПОЈЕДИНИХ ЧИНИДБИ	45
1. ОДРЕЂЕНОСТ КОД ПРЕДМЕТА СА ЧИНИДБАМА ДАВАЊА	45
2. ОДРЕЂЕНОСТ КОД ПРЕДМЕТА СА ЧИНИДБАМА ЧИЊЕЊА	47
3. ОДРЕЂЕНОСТ КОД ПРЕДМЕТА СА ЧИНИДБАМА НЕЧИЊЕЊА	49
4. ОДРЕЂЕНОСТ КОД ПРЕДМЕТА СА ЧИНИДБАМА ТРПЉЕЊА	49
III. СПЕЦИФИЧНОСТИ КОД НЕКИХ ВРСТА УГОВОРА ПРИ ОДРЕЂИВАЊУ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	52
1. ОДРЕЂЕНОСТ ПРЕДМЕТА КОД УГОВОРА О ПОРАВЊАЊУ	52
2. ОДРЕЂЕНОСТ ПРЕДМЕТА КОД УГОВОРА О ОРТАКЛУКУ	54
3. ОДРЕЂЕНОСТ ПРЕДМЕТ КОД УГОВОРА О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ	55
IV. НАЧИН ОДРЕЂИВАЊА ПРЕДМЕТА	59
1. СУБЈЕКТИ КОЈИ МОГУ ОДРЕДИТИ ПРЕДМЕТ УГОВОРА	59
а) СУБЈЕКТИ КОЈИ ОДРЕЂУЈУ ПРЕДМЕТ	59
б) КРИТЕРИЈУМИ ПРИ ОДРЕЂИВАЊУ ПРЕДМЕТА	60
V. МОДАЛИТЕТИ ПРИ ОДРЕЂИВАЊУ ПРЕДМЕТА	62
1. ОДРЕЂЕН ПРЕДМЕТ	63
2. ОДРЕДИВ ПРЕДМЕТ	63
а) ОПШТА РАЗМАТРАЊА	63
б) ПРЕДМЕТ СА АЛТЕРНАТИВНО ОДРЕЂЕНИМ ОБАВЕЗАМА	64
в) ПРЕДМЕТ СА ФАКУЛТАТИВНО ОДРЕЂЕНИМ ОБАВЕЗАМА	68
г) ОДРЕЂИВАЊЕ ПРЕДМЕТА СА ГЕНЕРИЧНИМ ЧИНИДБАМА	69
Одређивање рода	71
Одређивање квантитета	72
Одређивање квалитета	73
Одређивање квалитета према узорку	76
Одређивање квалитета према спецификацији	81
Одређивање квалитета од стране надлежног органа	83
Одређивање квалитета посебним нормама	84
Одређивање квалитета појединим изразима	85
д) ОДРЕЂИВАЊЕ ЦЕНЕ КАО ДЕЛА ПРЕДМЕТА УГОВОРА	85
Тачно одређена цена	86
Одредива цена	86
Одређивање цене појединим изразима	86
Одређивање цене од стране трећег лица или једног од уговорача	88
Прописана цена	89
Одређивање цене ако уговором није ништа предвиђено	91
Одређивање цене појмом "разумна цена"	93
Одређивање цене уз употребу индексних и других клаузула	97
Индексне клаузуле	98
Клаузула клизне скале	101

ђ) НАЧЕЛО МОНЕТАРНОГ НОМИНАЛИЗМА И ЊЕГОВЕ ПРАКТИЧНЕ ПОСЛЕДИЦЕ У ПОЈЕДИНИМ СЛУЧАЈЕВИМА КАД НИСУ УГОВОРМ ПРЕДВИЂЕНА ОДСТУПАЊА	104
е) УСЛОВНО ОДРЕЂЕН ПРЕДМЕТ УГОВОРА	109
Општа разматрања	109
Појам услова	112
Врсте услова	113
Испуњење услова	115
Дејство услова	116
Дејство одложеног услова	116
Дејство раскидног услова	118
Дејство недопуштеног, немогућег и неразумљивог услова	119
ж) ПРЕДМЕТ УГОВОРА ОДРЕЂЕН СА РОКОМ	122
VI. ПОСЛЕДИЦЕ НЕОДРЕЂЕНОСТИ И НЕОДРЕДИВОСТИ ПРЕДМЕТА УГОВОРА НА САМ УГОВОР	123
ГЛАВА IV	
МОГУЋНОСТ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	127
I. ОПШТА РАЗМАТРАЊА	127
II. МАТЕРИЈАЛНА, ПРАВНА И МОРАЛНА МОГУЋНОСТ	127
III. МОГУЋНОСТ ПРЕДМЕТА УГОВОРА, МОГУЋНОСТ ОБАВЕЗА И МОГУЋНОСТ ЧИНИДБЕ	128
IV. ВРСТЕ НЕМОГУЋНОСТИ	129
1. ОБЈЕКТИВНА НЕМОГУЋНОСТ	130
а) ПРВОБИТНА ОБЈЕКТИВНА НЕМОГУЋНОСТ	130
Последице првобитне објективне немогућности	133
б) НАКНАДНА (СУБСЕКВЕНТНА) ОБЈЕКТИВНА НЕМОГУЋНОСТ	134
Наступање потпуне или делимичне немогућности чинидбе због догађаја за које није одговорна ни једна страна у времену пре доспелости чинидбе	134
Наступање потпуне или делимичне немогућности чинидбе због догађаја за који није одговорна ни једна страна, после западања дужника у доцњу за коју одговара	138
Наступање немогућности чинидбе због догађаја за који одговара друга страна	141
Наступање потпуне или делимичне немогућности чинидбе због догађаја за које одговара сам дужник	144
2. СУБЈЕКТИВНА НЕМОГУЋНОСТ	150
а) ПРВОБИТНА СУБЈЕКТИВНА НЕМОГУЋНОСТ	150
б) НАКНАДНА СУБЈЕКТИВНА НЕМОГУЋНОСТ	152
3. ЕКОНОМСКА ОТЕЖАНОСТ ИСПУЊЕЊА	152
а) ПРВОБИТНА ЕКОНОМСКА ОТЕЖАНОСТ	153
б) НАКНАДНА ЕКОНОМСКА ОТЕЖАНОСТ	154

4. БУДУЋЕ СТВАРИ	155
ГЛАВА V	
КОРИСНОСТ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	158
I. ОПШТЕ НАПОМЕНЕ	158
II. ТРЕТМАН У ЗАКОНОДАВСТВУ И ТЕОРИЈИ	158
III. ВРСТЕ ИНТЕРЕСА КОЈЕ ТРЕБА ДА ЗАДОВЉИ ПРЕДМЕТ	159
IV. ПОСЛЕДИЦЕ НЕДОСТАКА ВЕЗАНИХ ЗА КОРИСНОСТ ПРЕДМЕТА	160
ГЛАВА VI	
ДОПУШТЕНОСТ ПРЕДМЕТА УГОВОРА	161
I. ОПШТА РАЗМАТРАЊА	161
II. НАЧИНИ ОГРАНИЧАВАЊА СЛОБОДЕ УГОВАРАЊА	164
III. ВРСТЕ НОРМИ КОЈИМА СЕ ВРШИ ОГРАНИЧЕЊЕ СЛОБОДЕ УГОВАРАЊА	165
1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ПОЈЕДИНИХ ВРСТА НОРМИ	165
2. ПОЈАМ ЈАВНОГ ПОРЕТКА	169
IV. ДОПУШТЕНОСТ ПРЕДМЕТА УГОВОРА У ПОЈЕДИНИМ ПРАВИМА	174
1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ПОЈЕДИНИХ РЕШЕЊА	174
2. ДОПУШТЕНОСТ ПРЕДМЕТА УГОВОРА У НАШЕМ ПРАВУ	177
а) СТАЊЕ ТЕОРИЈЕ И ПРАКСЕ У ПЕРИОДУ ПРЕ СТУПАЊА НА СНАГУ ЗОО	177
б) СТАЊЕ ТЕОРИЈЕ И ПРАКСЕ У ПЕРИОДУ ПОСЛЕ СТУПАЊА НА СНАГУ ЗОО	182
V. ДОПУШТЕНОСТ ПРЕДМЕТА УГОВОРА ПОСМАТРАНА САСТАНОВИШТА УСТАВОМ УТВРЂЕНИХ НАЧЕЛА ДРУШТВЕНОГ УРЕЂЕЊА И ИМПЕРАТИВНИХ НОРМИ	184
1. ОДНОС ИЗМЕЂУ ИМПЕРАТИВНИХ НОРМИ, УСТАВНИХ НАЧЕЛА И МОРАЛНИХ НОРМИ	185
VI. ПОСЛЕДИЦЕ НЕДОПУШТЕНОСТИ ПРЕДМЕТА УГОВОРА НА САМ УГОВОР	186
ЗАКЉУЧАК	190
ЛИТЕРАТУРА	195